

وضعیت اقتصادی ایران در جزوه انگلیسی ها

۲۴ مهر ۱۴۰۲ ساعت ۱۱:۵۲

در این جزوه وجود بحران اقتصادی در ایران کتمان شده و پرداخت مالیات و حق الامتیازها از طرف شرکت نفت انگلیس و ایران مورد تأکید قرار گرفته بود.

انگلیس در دوران سیطره خود بر ایران همواره مدعی پرداخت منصفانه حق و حقوق ایران از نفت بود. این کشور با تهیه گزارش‌های دروغین همواره بر این موضوع تأکید داشت. جالب آنکه این کشور برای اثبات ادعای خود از برخی دروغ‌های اقتصادی مانند عدم بحران اقتصادی در ایران نیز استفاده می‌کرد:

«در همان زمانی که انگرت گزارشش را ارسال می‌کرد، دولت انگلیس جزوه‌ای منتشر ساخت که توسط دستیار دبیر تجاری سفارت پادشاهی بریتانیا در تهران تهیه شده بود و تصویر کاملاً متفاوتی از اوضاع ارایه می‌داد. در این جزوه وجود بحران اقتصادی در ایران کتمان شده و پرداخت مالیات و حق الامتیازها از طرف شرکت نفت انگلیس و ایران مورد تأکید قرار گرفته بود: حق الامتیازها و مالیات‌هایی که شرکت نفت انگلیس و ایران در طول سال‌های ۱۹۳۶ و ۱۹۳۷ پرداخت بالغ بر ۴/۷۷۲/۱۲۷ لیره بود. در قانون متمم بودجه ۱۹۳۶-۱۹۳۷ و ۱۹۳۷-۱۹۳۸ مبلغ ۲ میلیون لیره برای خرید تجهیزات نظامی، ۲ میلیون لیره برای ساخت راه آهن، و ۸۰ هزار لیره برای ساخت کارخانه قند اختصاص یافت، که مجموعاً مبلغ ۴/۰۸۰/۰۰۰ لیره را تشکیل می‌داد و باید از محل ذخیره ارزی تأمین می‌شد، و بدین ترتیب از مبالغ پرداختی شرکت نفت انگلیس و ایران فقط ۶۹۰ هزار لیره باقی می‌ماند. اطلاع دیگری از سایر پرداخت‌ها به و یا برداشت‌ها از صندوق ذخیره ارزی در دست نیست، و موجودی این صندوق نیز فاش نشده است. نکته قابل توجه در این گزارش آن است که نویسنده خیلی گذرا به مسئله کمبود ارز اشاره کرده و دلیل آن را نیز روند سریع توسعه کشور دانسته است.»

منبع: محمدقلی مجد، رضاشاه و بریتانیا بر اساس اسناد وزارت خارجه آمریکا، مترجم مصطفی امیری، تهران، موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، ۱۳۸۹، صص ۴۳۸-۴۳۹

